

Școala Creștină "Filadelfia" - Cl. I-XII

Str. Narciselor, nr. 5E - Suceava Tel/fax: 0230-531205
www.filadelfia.ro office@filadelfia.ro O.P. 6 C.P. 50

Cod fiscal: 14687487 Cont: 251105182340021165015 Banca: Banc Post - Suceava

ISTORIE

clasa a XII-a

Frecvență Redusă

Semestrul al II – lea

prof. Diaconiță Adina

STATUL ȘI POLITICA

1. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (sec. IX-XVIII)

1.A. Evoluția statelor medievale în spațiul românesc

Primele structuri statale medievale (secolele al IX-lea – al XIII-lea)

➤ Începând din secolele al IX-lea și al X-lea, în spațiul românesc s-au constituit primele formațiuni politice medievale, de tipul cnezatelor și voievodatelor.

➤ Până în secolul al XIII-lea, zona nord-dunăreană, a fost dominată de fenomenul migrațiilor. Din secolul al IX-lea, s-au succedat maghiarii (stabiliți în Pannonia, aceștia și-au întemeiat un stat propriu, sub conducerea lui Arpad), apoi, după anul 1000, pecenegii, uzii, cumanii, iar la 1240-1241, tătarii. Hanatul Hoardei de Aur, constituit de aceștia din urmă în nordul Mării Negre și-a exercitat dominația îndeosebi asupra zonei extracarpatică, constituind, totodată, o barieră în calea expansiunii în regiune a altor state vecine precum Ungaria, principatul Kievului sau Imperiul Bizantin.

➤ Evoluția cristalizării statale în cadrul obștilor sătești și a uniunilor de obști existente în spațiul românesc în aceeași perioadă a fost evidențiată de rezultatele cercetărilor arheologice, care au scos la lumină atât urme ale numeroaselor așezări rurale cât și pe cele ale cetăților fortificate, centre cneziale sau voievodale (Biharea, Cuhea, Dăbâca, Dinogetia, Slon, Păcuiul lui Soare ș.a).

➤ De asemenea, s-a putut evidenția apariția în cadrul obștilor a unei categorii privilegiate (boierimea sau nobilimea), deținătoare de pământuri întinse, din rândul căreia se vor desprinde viitorii cnezi sau voievozi.

➤ Sursele istorice medievale au permis cunoașterea numelor unora dintre conducătorii locali. Astfel, în Transilvania și Banat, cronicarul anonim al regelui Ungariei, Bela (Anonymus), îi amintește pe Glad, Gelu și Menumorut, voievozi aflați în conflict cu maghiarii la sfârșitul secolului al IX-lea. Pentru începutul secolului al XI-lea, *Legenda Sfântului Gerard* atestă cucerirea maghiară a voievodatelor conduse de Gyla (localizat în centrul Transilvaniei) și respectiv Ahtum (în Banat). La sud de Carpați, *Diploma cavalerilor ioaniți*, din 1247, consemnează voievodatele conduse de Litovoi (în dreapta Oltului), Seneslau (în stânga Oltului), cnezatele lui Ioan și Farcaș și existența Banatului de Severin.

Localizare	Formațiuni politice	Perioada	Izvor narativ
Transilvania - Banat	Voievodatul lui Menumorut Voievodatul lui Gelu Voievodatul lui Glad	Secolele al IX-lea - al X-lea	

Izvorul narativ - Cronica notarului anonim al regelui maghiar Bela – *Gesta Hungarorum*(Cronica lui Anonymus)

Voievodatul lui Gyla, Voievodatul lui Ahtum (Legenda Sf. Gerard - Secolul al XI-lea)

Zona dintre Dunăre și Carpați- Țara Românească

Voievodatul lui Litovoi

Voievodatul lui Seneslau

Cnezatul lui Ioan

Cnezatul lui Farcaș

Banatul Severinului

(Secolul al XIII-lea - Diploma Cavalerilor Ioaniți (1247))

Moldova

Codri

Ocoale

Cobâle

(Secolele al XII-lea și al XIII-lea)

Dobrogea

Sub stăpânire bizantină (Secolul al XI-lea - Ana Comnena) - sunt atestați conducătorii

locali: Tatos, Sestlav, Satza, Pudilă – (în *Alexiada*).

Construcția statală în spațiul românesc

- Pe baza structurilor statale constituite până în secolul al XIII-lea, s-au format voievodatele Transilvania, Țara Românească, Moldova și Dobrogea.
- În urma cuceririi maghiare, Transilvania a fost organizată ca voievodat autonom în cadrul Regatului Ungariei. În cazul Țării Românești și al Moldovei, construcția statală a beneficiat de aportul populației românești din Transilvania, reținut de tradiția istorică prin termenul (cronicăresc) *descălecat*.
- Spațiul cuprins între Carpați și Dunăre evoluează către organizarea statală în secolele al XIII-lea (când formațiunile politice atestate de Diploma Cavalerilor Ioaniți se confruntă cu suzeranitatea maghiară) și al XIV-lea.
- Tradiția istorică vorbește despre *descălecatul* lui Negru-Vodă din Făgăraș (Transilvania, 1290-1291). Întemeierea propriu-zisă a statului este atribuită însă lui Basarab I (?1310-1352) care își ia titlul de “mare voievod”.
- Înlăturarea suzeranității maghiare și consacrarea formării statului independent Țara Românească se realizează în urma victoriei lui Basarab I în bătălia de la Posada (1330), împotriva regelui maghiar Carol Robert de Anjou.
- Moldova s-a constituit la mijlocul secolului al XIV-lea ca o *marcă* de apărare împotriva tătarilor, ca urmare a *descălecatului* lui Dragoș, voievod din Maramureș. Acesta a fost trimis de regele maghiar Ludovic de Anjou și a întemeiat Moldova Mică, având capitala la Baia, sub suzeranitatea Ungariei.
- În jurul anului 1360 a avut loc al doilea *descălecat*, cel al lui Bogdan. Venit, la rândul său, tot din Maramureș, unde conducea un cnezat situat pe Valea Izei, Bogdan s-a ridicat împotriva politicii lui Ludovic de Anjou de restrângere a drepturilor comunităților românești și, în fruntea oamenilor săi, a trecut în Moldova, punând bazele statului medieval moldovean independent .
- Dobrogea fost întemeiată ca stat în secolul al XIV-lea, sub conducerea lui Balica, apoi a lui Dobrotici, pe măsura slăbirii autorității Imperiului Bizantin și a Țaratului Bulgar. Nucleul său de formare a fost așa-numita "Țară a Cavarnei" atestată din anul 1230 între Mangalia și Varna. În 1388, a fost unită de Mircea cel Bătrân, Țării Românești.

1.B. Instituții centrale și locale (sec. IX – XVIII)

Instituții centrale și autonomii locale în Transilvania

Din secolul al XII-lea, Transilvania a fost organizată ca voievodat sub suzeranitatea regatului medieval maghiar, dispunând de o organizare politică și administrativ-teritorială proprie, semn al autonomiei sale.

➤ Voievodul Transilvaniei era vasal regelui Ungariei fiind numit de acesta în funcție, avea atribuții administrative, judiciare, militare, dispunea de o cancelarie proprie și era secondat de un vicevoievod.

➤ Unii voievozi, cum au fost Roland Borșa (1288-1293) și Ladislau Kan (1294-1314), s-au bucurat de prerogative foarte largi.

➤ Adunarea generală a nobililor era o instituție cu caracter reprezentativ, alcătuită, cu timpul, numai din stările privilegiate .

➤ În 1366, regele maghiar Ludovic I de Anjou a condiționat calitatea de nobil de apartenența la religia catolică, românii ortodocși fiind excluși treptat din viața politică.

➤ Pe plan administrativ-teritorial, Transilvania era împărțită în:

– *comitate* - teritorii controlate de regalitatea maghiară (Bihor, primul dintre comitate, este atestat în anul 1111, Crasna, Dăbăca, Cluj, Alba ș.a), subordonate voievodului;

– *scaune* - unități administrativ-teritoriale autonome ale secuilor și sașilor (cele 7 scaune locuite de sași și două districte au format “Universitatea sașilor”);

– *districte* - teritoriile autonome locuite de români, conduse de juzi, cnezi sau voievozi (cum ar fi Țara Maramureșului, Țara Hațegului etc.). Acestea erau localizate cu deosebire în zonele de margine ale Transilvaniei.

➤ În anul 1541, în condițiile înfrângerii Regatului Ungariei de Imperiul Otoman, Transilvania a devenit principat autonom sub suzeranitate otomană. În fruntea ei se afla un principe, ales de Dietă (adunarea reprezentativă) și confirmat de sultan.

➤ Regimul habsburgic s-a instaurat în Transilvania la sfârșitul secolului al XVII-lea, ca urmare a extinderii teritoriale a Imperiului Habsburgic în sud-estul Europei. Noul statut politic al Transilvaniei, de principat în cadrul Imperiului Habsburgic a fost definit prin *Diploma Leopoldină* din 1691. Conform acesteia, titlul de principe revenea împăratului, Transilvania păstrându-și vechea organizare internă. Imperiul Otoman a fost nevoit, prin pacea de la Karlowitz (1699), să confirme pierderea controlului său asupra Transilvaniei.

Structuri instituționale în Țara Românească și Moldova

- Instituția centrală a statelor medievale românești extracarpatice era *domnia*.
- “Domnul” era stăpânul țării, iar în calitate de “mare voievod” exercita conducerea supremă a armatei, bucurându-se de prerogative largi, atât în domeniul politicii interne cât și în cel al politicii externe.
- Succesiunea la tron se realiza potrivit sistemului electiv-ereditar (domnitorul era ales de marii boieri, din rândul dinastiei domnitoare, având dreptul la tron toți descendenții, bărbați, ai unui domnitor, în mod egal).
- În special din secolul al XVI-lea, pe măsura agravării dominației otomane, alegerea domnitorilor va fi însoțită de confirmarea din partea Porții. În exercitarea prerogativelor sale curente, domnitorul era ajutat de *Sfatul Domnesc*. Alcătuită inițial din toți marii boieri, această instituție a ajuns, în timp, să fie formată doar din boierii cu dregătorii și membrii clerului înalt. Cele mai importante dregătorii erau cea de Mare Ban al Olteniei (în Țara Românească) și respectiv de Portar al Sucevei (în Moldova). Printre membrii Sfatului Domnesc se numărau: vornicul (șeful curții domnești), logofătul (șeful cancelariei domnești), vistiernicul (administratorul finanțelor), spătarul (comandant militar) ș.a.
- În situații deosebite, era convocată *Marea Adunare a Țării*, alcătuită din reprezentanți ai boierilor, clerului, orășenilor, țăranilor liberi.
- Ambele state medievale românești și-au păstrat instituțiile proprii în ciuda agravării dominației otomane, inclusiv în secolul al XVIII-lea, caracterizat prin instaurarea domniilor fanariote, moment culminant al presiunii otomane la nordul Dunării.
- Atât în Țara Românească cât și în Moldova, *Biserica* era organizată sub forma Mitropoliei Ortodoxe (dependente de Patriarhia din Constantinopol), a episcopiiilor și mănăstirilor.
- În Țara Românească au fost înființate Mitropolia Ortodoxă de la Argeș (în timpul domniei lui Nicolae Alexandru, 1359) și Mitropolia Ortodoxă de la Severin (în timpul domniei lui Vladislav Vlaicu, 1370), apoi episcopiile Râmnicului și Buzăului. În Moldova, subordonate Mitropoliei ortodoxe (întemeiată de Petru Mușat, în 1387, dar recunoscută oficial de Patriarhia din Constantinopol în vremea domniei lui Alexandru cel Bun) erau episcopiile de Roman și Rădăuți.

RELAȚIILE INTERNAȚIONALE

1. Spațiul românesc, între diplomație și conflict în Evul Mediu și la începuturile modernității

- Începând din secolul al XIV-lea, o nouă putere politică și militară se afirmă în Europa: statul otoman. Spre sfârșitul secolului al XIV-lea, acesta ajunge în expansiunea sa până la Dunăre, amenințând direct Țările Române.
- În general, acestea au adoptat o atitudine defensivă, evitând transformarea în pașalâcuri turcești. Statutul lor politico-juridic evoluează de la independență la autonomie, relațiile cu Imperiul Otoman fiind reglementate prin documentele numite *Capitulații*.
- Totodată, situația Țărilor Române a fost influențată și de jocul de interese al marilor puteri creștine vecine: Ungaria, Polonia și, din secolul al XVI-lea, Imperiul Romano-German (Habsburgic).
- Alături de statele creștine europene, Țările Române au participat la cruciadele antiotomane, devenind adevărate "Porți ale creștinătății".
- Spre sfârșitul secolului al XIV-lea, voievodul Țării Românești, Mircea cel Bătrân (1386-1418), a inaugurat politica de alianță cu Regatul Ungariei împotriva otomanilor. La 7 martie 1395, la Brașov, acesta semna, cu regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg un tratat cu caracter antiotoman .
- Voievodul Petru I Mușat (1375 – 1391) inaugura, la rândul său, tradiția bunelor relații ale Moldovei cu Polonia, pentru a contrabalansa pericolul reprezentat de Ungaria. Această politică a fost continuată și de alți voievozi moldoveni, ca Alexandru cel Bun (1400-1432) sau Ștefan cel Mare (1457-1504).
- De la sfârșitul secolului al XIV-lea, românii au fost implicați direct în lupta antiotomană, participând la susținerea politicii de „cruciadă târzie”. Astfel, Mircea cel Bătrân a obținut victoria, la Rovine (1395), împotriva oștilor conduse de sultanul Baiazid I și a participat, alături de Sigismund de Luxemburg, la cruciada de la Nicopole (1396), unde însă creștinii au fost înfrânți de otomani.

Românii, între diplomație și conflict în secolele al XV-lea și al XVI-lea

Consolidarea puterii otomane, în secolul al XV-lea, a determinat înlăturarea unor dispute mai vechi în relațiile țărilor noastre cu Polonia sau Ungaria.

- Au fost încheiate noi tratate antiotomane, precum cel semnat de Ștefan cel Mare cu regele Ungariei, Matei Corvin (1475).
- Însemnate victorii militare antiotomane au fost obținute de Alexandru cel Bun, la Cetatea Albă (1420), de voievodul Transilvaniei, Iancu de Hunedoara (1441-1456), în *campania cea lungă*, din 1443 – 1444 și în campania de la Belgrad (1456), de domnitorul Țării Românești, Vlad Țepeș, în 1461 – 1462, sau de Ștefan cel Mare, la Vaslui (1475).
- Unii voievozi s-au implicat în susținerea pe tronul celorlalte țări românești a unor domnitori favorabili luptei antiotomane. Iancu de Hunedoara i-a susținut, între alții, la tronul Țării Românești, pe Vladislav al II-lea, iar pe cel al Moldovei, pe Bogdan al II-lea . Ștefan cel Mare a intervenit, la rândul său, susținându-i, în Țara Românească, pe Vlad Țepeș sau pe Laiotă Basarab. Voievodul moldovean a urmărit și obținerea sprijinului altor puteri europene, fapt demonstrat, de pildă, de trimiterea solului Ioan Țamblac la Veneția, în 1475.

- Țările Române nu au fost cucerite de otomani, și-au păstrat autonomia internă, fără a deveni pašalâcuri, plătind însă un tribut anual către sultan. Din secolul al XV-lea, relațiile cu Imperiul Otoman au fost reglementate prin documentele numite *capitulații*.
- În secolul următor, când statul otoman a ajuns la apogeul extinderii sale teritoriale, dominația otomană asupra Țărilor Române s-a accentuat, regimul tributar devenind unul vasalic.
- În 1540, centrul Ungariei a fost transformat în pašalic. Prin urmare, Transilvania a intrat sub suzeranitate otomană, fiind organizată ca un principat autonom (1541).
- Istoricii moderni consideră că statutul Țărilor Române în raport cu Poarta a fost mai degrabă rezultatul unui compromis între clasa politică de la nordul Dunării și Imperiul Otoman. Țările Române își păstrau instituțiile proprii, iar marea boierime – privilegiile. În schimb, Poarta primea, ca recunoaștere a suzeranității sale, și dreptul de a exercita o anumită supraveghere asupra statelor din spațiul românesc.
- În a doua jumătate a secolului al XVI-lea, tributul a înregistrat o creștere fără precedent, fiind însoțit de instituirea monopolului comercial otoman, de cumpărarea domniei și un control tot mai sever al Porții asupra acesteia. De aceea, se poate considera că otomanii au avut mai multe avantaje din exploatarea indirectă a spațiului românesc, decât dacă l-ar fi cucerit direct.

1.B. Spațiul românesc și marile puteri la începuturile modernității Țările Române în context european, în timpul domniei lui Mihai Viteazul

Domnia lui Mihai Viteazul (1593 – 1601) este considerată de unii istorici o perioadă de trecere de la medieval la modern în istoria românilor.

- Politica și acțiunile voievodului evidențiază atât elemente specifice Evului Mediu (tipologia conflictului cu otomanii, politica socială), dar și de modernitate (alianța cu puterilor creștine, tratatele încheiate cu diferiți principii).
- Membru al Ligii Creștine (coalțiție antiotomană de state, inițiată de Imperiul Habsburgic, aflată în război cu Imperiul Otoman între anii 1593 și 1606), Mihai Viteazul a combinat acțiunile militare cu cele diplomatice.
- A obținut victorii asupra otomanilor, în anii 1594 – 1595, la Călugăreni, Târgoviște, București, Giurgiu.
- Pentru sprijinirea luptei antiotomane, Mihai Viteazul acceptase și condițiile nefavorabile ale tratatului de la Alba-Iulia, de la 20 mai 1595, semnat, în numele său, de o delegație de boieri și clerici, prin care domnitorul devenea doar locțiitor al principelui Sigismund Báthory pe tronul Țării Românești).
- Prin tratatul de la mănăstirea Dealu, din 1598, semnat cu trimișii împăratului Rudolf al II-lea de Habsburg, Mihai obținea susținere pentru continuarea luptei antiotomane.
- Deoarece noul principe transilvănean, Andrei Báthory, ducea o politică filo-otomană și filo-polonă și în condițiile în care domnul Moldovei, Ieremia Movilă, era sprijinit de poloni cu acordul otomanilor, ambii fiindu-i adversari politici, Mihai Viteazul a inițiat acțiunile pentru unirea Țărilor Române.
- Transilvania a fost unită cu Țara Românească după victoria obținută de Mihai asupra lui Andrei Báthory, la 18/28 octombrie 1599, în bătălia de la Șelimbăr, iar Moldova i s-a supus în primăvara anului 1600.
- Unirea Țărilor Române nu a durat decât câteva luni, Mihai fiind înfrânt de oastea nobilimii maghiare și de trupele generalului Gheorghe Basta, la Mirăslău (septembrie 1600), apoi pierzând și controlul asupra Moldovei și Țării Românești. Sprijinit din nou de Rudolf al II-lea, Mihai Viteazul a

obținut o ultimă victorie, în Transilvania, la Gurăslău (august 1600), împotriva nobilimii maghiare, dar a fost ucis pe Câmpia Turzii, la 9/19 august 1601.

Spațiul românesc și marile puteri în secolul al XVII-lea

- Dacă în prima jumătate a secolului al XVII-lea, regimul suzeranității otomane a fost mai puțin aspru, din a doua jumătate a veacului, obligațiile economice către otomani au crescut (tributul, la care s-au adăugat obligațiile ocazionale, obligațiile în muncă etc.).
- În condițiile complexe ale jocului de interese dintre marile puteri din zonă, Țările Române și-au apărut autonomia, inclusiv prin acțiuni diplomatice. Principele Gabriel Bethlen al Transilvaniei, având și acordul Habsburgilor, a încercat să refacă unirea politică a Țărilor Române. El dorea să se proclame *rege al Daciei*, proiect nerealizat, dar care a suscitât atenția marilor puteri europene.
- Transilvania și-a sporit prestigiul pe plan extern, prin participarea la Războiul de 30 de ani (1618-1648), și la tratativele de pace din Westfalia (1648).
- Pentru a asigura un anumit echilibru în relațiile cu otomanii, voievozii Țării Românești și Moldovei, Matei Basarab și, respectiv, Vasile Lupu, au încheiat tratate de alianță cu principii Transilvaniei, Gheorghe Rákóczi I și Gheorghe Rákóczi al II-lea.
- Creșterea puterii Habsburgilor și încercările lor de a se amesteca în Țările Române, au determinat Transilvania să încheie o alianță cu Franța, prin tratatul de la Făgăraș (1677), dar aceasta nu a împiedicat pătrunderea armatelor imperiale în principat și staționarea lor în 12 orașe și cetăți, conform tratatului de la Blaj (1687).
- În 1699, otomanii recunoșteau pierderea Transilvaniei, în contextul declanșării *crizei orientale*, prin tratatul de pace cu Imperiul Habsburgic, de la Karlowitz.
- În vederea realizării unei alianțe antiotomane a Țării Românești, după 1684, voievodul Șerban Cantacuzino a inițiat acțiuni diplomatice secrete cu Habsburgii, continuate de Constantin Brâncoveanu. Moldova era amenințată de Polonia, astfel că voievodul Constantin Cantemir a încheiat un tratat secret cu Habsburgii (1690), iar Antioh Cantemir, a încercat o politică de echilibru față de otomani și poloni.

2. Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (sec. XVIII-XIX)

2.A. Proiecte politice în secolul al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea

Proiecte politice în Principate, la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea

- Instaurate în 1711 în Moldova și în 1716 în Țara Românească, domniile fanariote au reprezentat o formă de manifestare a crizei Imperiului Otoman, interesat în accentuarea controlului său asupra teritoriilor deja deținute direct sau dependente.
- În ambele Principate, regimul politic fanariot a durat până în anul 1821, având aceleași trăsături caracteristice:
 - grecizarea domniei și a altor instituții laice sau ecleziastice (în defavoarea boierimii autohtone), a culturii și a învățământului,
 - restrângerea autonomiei,
 - accentuarea presiunilor otomane asupra Principatelor, fiscalitatea excesivă (creșterea și diversificarea dărilor de diverse tipuri impuse populației),

– sporirea obligațiilor față de Imperiul Otoman.

➤ Totuși, unii dintre domnitorii fanarioți (Constantin Mavrocordat, Alexandru Ipsilanti, Ioan Caragea), au inițiat, sub influența iluminismului, o serie de reforme interne care au vizat sistemul fiscal, administrația, învățământul, situația țărănimii, inaugurând astfel un proces de modernizare a statului.

➤ Boierii români au reacționat față de noul statut politico-juridic al Principatelor prin redactarea unor memorii adresate puterilor creștine (precum cele din anii 1769, 1772, 1774, 1791, 1802, 1807), în care revendicau revenirea la domniile pământene, recunoașterea privilegiilor boierești, limitarea dominației otomane, libertatea comerțului etc. Memoriul din 1772, de exemplu, susținea unirea Moldovei cu Țara Românească, iar cel din 1791 revendica unirea și independența Principatelor sub protecția Rusiei și a Austriei. În 1802, Dumitrache Sturdza elabora *Planul de oblăduire* aristodemocraticească, care propunea un proiect republican de nuanță aristocratică. S-a conturat astfel așa-numita “partidă națională”, ce avea să se manifeste și în secolul al XIX-lea.

De la 1821 la 1848

➤ Mișcarea condusă de Tudor Vladimirescu, desfășurată în anul 1821 în Țara Românească, a dat noi dimensiuni proiectului politic modern.

➤ În documentele *Proclamația de la Padeș* și *Cererile norodului românesc*, se propuneau reformarea administrației, a justiției, învățământului, economiei, respectarea autonomiei Principatelor și instituirea principiului suveranității poporului.

➤ După înfrângerea mișcării, Imperiul Otoman a renunțat la domnitorii fanarioți, fiind instituite, din 1822, domniile pământene, reprezentate de Grigore Dimitrie Ghica (Țara Românească) și Ioniță Sandu Sturdza (Moldova).

➤ În 1822, mica boierime din Moldova își exprima punctul de vedere prin elaborarea *Constituției cărvunarilor*, redactată de Ionică Tăutul și înaintată domnitorului Ioniță Sandu Sturdza. Proiectul cuprindea revendicări precum garantarea libertății persoanei, a egalității în fața legilor sau formarea unei adunări reprezentative – Sfatul Obștesc.

➤ În deceniul următor, Regulamentele Organice au contribuit la aplicarea în practică a unora dintre principiile politice moderne (separarea puterilor în stat, reorganizarea fiscală, reforma justiției), domnitorul bucurându-se însă de prerogative largi.

➤ Programul politic elaborat de revoluționarii de la 1848 și prezentat în documentele revoluției a contribuit la trasarea principalelor obiective politice și socio-economice pe care națiunea română urma să le îndeplinească. Printre ideile sale s-au numărat:

– înlăturarea stăpânirii străine, a amestecului extern în problemele Țărilor Române; unirea Moldovei cu Țara Românească;

– regim politic constituțional;

– recunoașterea și garantarea libertăților cetățenești;

– rezolvarea problemei agrare - emanciparea și împroprietărirea țăranilor.

Astfel, dacă *Petiția Națională de la Blaj* cuprindea revendicări specifice mai ales românilor din Transilvania, documentul *Prințipurile noastre pentru reformarea patriei* propunea unirea Moldovei cu Țara Românească într-un stat independent, ca și emanciparea și împroprietărirea țăranilor fără despăgubire. *Proclamația de la Islaz*, programul revoluționarilor din Țara Românească, afirma necesitatea întăririi autonomiei țării, eliminarea amestecului Rusiei și Turciei în problemele interne și înlăturarea privilegiilor feudale.

Acțiuni de politică externă ale domnitorilor fanarioți (secolul al XVIII-lea)

- După acțiunile de politică antiotomană ale lui Constantin Brâncoveanu (ucis din ordinul sultanului, la Constantinopol, în anul 1714) și ale lui Dimitrie Cantemir (refugiat în Rusia, în 1711), Poarta a instaurat regimul domniilor fanariote.
- Chiar dacă domnitorii fanarioți erau numiți direct de către sultan, totuși acestea au continuat să fie considerate ca având un statut internațional distinct față de Imperiul Otoman. La Constantinopol continuau să activeze capuchehăi (reprezentanți diplomatici ai domnitorilor), iar otomanii au recunoscut, prin acte solemne, statutul deosebit al Principatelor Române.
- De asemenea, în Țara Românească și în Moldova au fost deschise și primele agenții și consulate ale Rusiei, Austriei, Prusiei, Franței și Marii Britanii, la sfârșitul secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea.
- Încălcarea autonomiei Principatelor de către otomani s-a manifestat și prin cedarea de către aceștia a unor teritorii românești, prin tratatele de pace încheiate în urma războaielor ruso-austro-otomane: Banatul și Oltenia, cedate Habsburgilor, prin pacea de la Passarowitz, în 1718 (Oltenia a revenit la Țara Românească în 1739, prin pacea de la Belgrad), Bucovina, cedată Habsburgilor, în 1775, după pacea de la Kuciuk-Kainargi, Basarabia, cedată rușilor, prin pacea de la București, din 1812.
- Unii domnitori fanarioți au avut curajul să protesteze la Poartă față de aceste cedări teritoriale, precum domnitorul fanariot al Moldovei, Grigore al III-lea Ghica (1774 – 1777), ucis de otomani pentru atitudinea sa.